

Stort omsorgssvigt

Nedenstående debatindlæg blev bragt i Weekendavisen onsdag den 4. april 2007

Fødevareministeren. Hans Christian Schmidt modarbejder regeringens dagsorden om at standse tilbagegangen for naturen inden år 2010, selv om det er hans ansvarsområde. Ifølge lovgivningen regnes alt andet end skov og befæstede områder som bebyggelse og veje for landbrugsjord. Altså også heder, enge, overdrev, klitter og moser.

Skandaløst omsorgssvigt

Af Ella Maria Bisschop-Larsen

Naturbeskyttelse er rykket højt op på den politiske dagsorden i Europa. På et topmøde i Gøteborg i juni 2001 vedtog EU-landenes regeringer enstemmigt, at medlemslandene senest i år 2010 skal have standset naturens tilbagegang.

Nu skriver vi 2007. Det betyder, at vi blot har tre år til med aktive handlinger at standse naturens tilbagegang. Og inden da skal vi dokumentere naturens tilstand så godt, at vi efter 2010 kan udtale os om, hvorvidt operationen lykkedes.

Regeringen og miljøministeren har ofte gjort opmærksom på, at alle sektorer skal være med til at sikre miljøet og vore fælles naturværdier. Og i den naturpolitiske redegørelse er specielt landbrugets rolle fremhævet.

Men landbruget har et meget stort problem. Det er fødevareminister Hans Christian Schmidt. Schmidt har i sin tid som minister for landbruget reelt i al ubemærkethed modarbejdet regeringens dagsorden om at standse tilbagegangen for naturen.

Ministeren er utallige gange blevet opfordret til at se nærmere på, hvordan man kan ommøblere de næsten 10 milliarder kroner (næsten 2000 kroner pr. borger), vi som skatteydere hvert år betaler i støtte til landbruget, så nogle af pengene direkte kommer naturen til gavn.

Hver gang – og så sent som i sidste uge – har han svaret entydigt nej til en sådan ommøblering, og det på trods af, at det er fuldt i overensstemmelse med lovgivningen og med landmændenes interesser.

Følgelig har fødevareministeren i 2007 kun afsat 90 millioner kroner til direkte naturbeskyttelsesformål. Det er sølle én procent af den samlede landbrugsstøtte, og langt mindre end tidligere. Analyser viser, at behovet for midler til pleje af eksisterende naturværdier

mindst er i størrelsesordenen 10 gange større, og dertil kommer behov for midler til naturgenopretning og opkøb af arealer til naturformål.

Jeg kan ikke forstå, at fødevareministeren kan slippe af sted med at modarbejde regeringens mål for naturen. Ministerens mangel på handlevillighed er et skandaløst omsorgssvigt for Danmarks natur. Hvis regeringen virkelig ønsker at passe på naturen, så må det også gælde Hans Christian Schmidt.

Mange tror sikkert, at miljøministeren har hovedrollen i spillet om at passe på naturen i Danmark. Det passer bare ikke. Danmark er nemlig helt overvejende et kulturlandskab med naturværdier, som er mere eller mindre betinget af kulturpåvirkninger. Derfor er fødevareministeren den mest centrale minister for forvaltningen af det danske kulturlandskab og dets natur.

På landjorden regner man i dansk lovgivning med, at alt andet end skov og befæstede områder (bebyggelse, veje osv.) er landbrugsjord. Heder, enge, overdrev, klitter, moser og så videre er med andre ord omfattet af landbrugslovgivningen, uanset om arealerne reelt indgår i landbruget eller ej. Det lyder måske som det rene galskab, men det hænger sammen med, at langt de fleste enge, heder og overdrev er skabt af og kun kan opretholdes ved ekstensiv landbrugsdrift. Størstedelen af den natur, vi ønsker at bevare eller genskabe, er altså afhængig af landbrugsdrift. Derfor kan regeringens flotte visioner for Danmarks natur kun føres ud i livet, hvis landbruget bliver aktiv medspiller. Landbruget vil tilsyneladende gerne være med, og fødevareministeriet er kørt i stilling. Men så sker der ikke mere.

Fødevareministeren blokerer for alle fornuftige udviklingsmuligheder ved at afsætte så få midler, at landmænd, der gør noget for naturen, reelt bliver straffet økonomisk. Landmænd kan lige så lidt som andre leve af gode viljer.

Der er brug for helt andre boller på suppen, hvis Danmark skal nå det flotte, men også ganske rimelige mål om at standse naturens tilbagegang.

Danmarks Naturfredningsforening har et bud på, hvad der skal gøres for naturen. Nøglen er, at regeringen vedtager en national og langsigtet naturplan med klare mål, virkemidler og tidsfrister for både beskyttelse af eksisterende natur og etablering af ny natur. Naturen skal være så robust og have så meget plads, at tilbagegangen standses.

Planen skal blandt andet være med til at skabe det mere sammenhængende naturnetværk, som regeringen efterlyser i den naturpolitiske redegørelse. I den store bog »Fremtidens natur i Danmark« fra 2004 har Danmarks Naturfredningsforening fremlagt en konkret vision for udviklingen. Jeg håber, at visionen kan virke som inspiration for udformningen af den nationale naturplan.

En plan, der nødvendigvis må ledsages af to vigtige initiativer:
Bedre lovgivning og flere penge til naturen.

Lovgivningen om Danmarks natur er indviklet, omfattende og på mange områder ulogisk. Naturen er beskyttet af en jungle af regler i mange forskellige love, som både overlapper og strider mod hinanden: Naturbeskyttelsesloven, planloven, miljøloven, miljømålsloven, landbrugslovene, skovloven, vandløbsloven og flere andre.

Naturbeskyttelsesloven omfatter mærkelig nok ikke skov, der ellers er den mest udbredte slags natur i Danmark. Og i modsætning til, hvad de fleste tror, rummer loven ikke et generelt forbud mod at gøde, sprøjte eller dræne naturområder. Den ulogiske og indviklede lovgivning resulterer i et voldsomt og dyrt bureaukrati, som skader naturen, og som hverken lodsejere eller skatteydere er tjent med. Der er kort sagt brug for regelforenklning.

God naturforvaltning fordrer i og for sig blot, at man overholder nogle få grundprincipper på de arealer, hvor vi beslutter os for, at den utæmmede natur skal have en fremtrædende plads: Tilfør ikke gødning – hverken direkte eller indirekte; brug aldrig pesticider; lad være med at dræne og lad vandet arbejde frit i landskabet; sørg for, at naturligt hjemmehørende arter kan indvandre; bekæmp invasive, fremmede arter. Et område, der behandles således, vil få en rig natur, hvis man vælger at lade det ligge urørt hen, og vil i Danmark også få en rig natur, hvis man vælger at bruge det ekstensivt til græsning, høslæt, skovbrug eller en lignende bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer.

Naturpleje, naturgenopretning og opkøb af arealer til natur koster penge.

Men det er faktisk ikke særligt dyrt. Beregninger viser, at der er behov for at afsætte én til to milliarder årligt til direkte naturbeskyttelsesformål, hvilket blot svarer til, at vi anvender mellem 10 og 20 procent af de midler, vi hvert år udbetaler i støtte til landbruget.

En væsentlig del af pengene vil stadig skulle udbetales til landmænd, som udfører naturpleje som en del af et moderne og fremsynet landbrug.

Miljøminister Connie Hedegaard har taget mange initiativer, og har blandt andet for nylig på regeringens vegne underskrevet den internationale kampagne for målet, »Countdown 2010«. Hun har også med sin ministerpost som indsats tilkæmpet sig en milliard kroner til fordeling over tre år til natur- og miljøprojekter. Pengene retter en smule op på den hårde medfart, miljø- og naturbeskyttelsen fik efter regeringsskiftet i 2001, hvor Hans Christian Schmidt var den spareivrige miljøminister og statsministeren havde ansat Bjørn Lomborg som regeringens forlængede, ideologiske arm på miljøområdet.

Nu lyder der mere grønne toner fra statsministeren. Men regeringen har endnu langt fra iværksat de handlinger, der skal til, hvis Danmark skal standse naturens tilbagegang inden udgangen af 2010. Indsatsen rækker ikke engang til at sikre den tredjedel af Danmarks natur, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder. Og af miljøministerens bravt tilkæmpede pose penge går kun 558 millioner over tre år til 11 egentlige naturprojekter. Projekterne er glimrende, men også gamle kendinge. De er nemlig i virkeligheden forsinkede projekter, som for længst burde have været gennemført af amterne ifølge vandmiljøplanerne.

Men desværre. Det hjælper ikke den danske natur stort, at miljøministeren er kommet op af sit starthul, når den vigtigste minister for naturen, fødevareministeren, ikke er det.

Resultatet er, at Danmark her tre år før deadline er havnet i en yderst vanskelig og penibel situation. Den natur, der ikke er omfattet af international beskyttelse, sejler sin egen sø. Og hvis kvaliteten falder tilstrækkeligt meget, er den danske lovgivning indrettet således, at områderne ikke længere er beskyttede. Områderne dropper et efter et ud af beskyttelsen, fordi tilgroning, næringstilførsel eller invasion af fremmede, aggressive plantearter ødelægger arealerne.

Det skal der gøres noget ved. Danmark skal sikre sine naturværdier og arbejde for at gøre år 2010 til et vendepunkt for naturen og dermed et vendepunkt i historien. Det vil være en bemærkelsesværdig demonstration af, at en samfundsudvikling med øget velfærd kan gå hånd i hånd med en naturbeskyttelsesindsats, der sikrer eller forøger naturværdierne.

I Danmarks Naturfredningsforening er vi overbeviste om, at målet er til at nå.